

درس اول: هدایت الهی

نکته ۱- آیه: و از آب هر چیزی را زنده قرار دادیم = وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا

۲- آیه: تا با آن (آب) سرزمین مرده‌ای را زنده کنیم = لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا

پیام نکته ۱ و ۲: آب، حیات بخش زندگی مادی است؛ نیاز طبیعی و غریزی انسان؛

۳- آیه: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ = ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و

پیامبر را بپذیرید، آنگاه که شما را به چیزی دعوت می‌کنند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.

پیام: دین، حیات بخش زندگی روحانی و معنوی است؛ (اکسیر حیات بخش روح) نیاز برتر ۳ = کشف راه درست زندگی

۴- نیازهای انسان به ترتیب دو دسته اند: (۱) طبیعی و غریزی (آب، غذا، ...) (۲) نیازهای برتر (درک آینده، ...)

۵- خداوند پاسخ نیازهای طبیعی و غریزی و قدرت آگاهی از آن‌ها را به انسان داده است. (ولی نتیجه نیاز برتر ← سعادت)

۶- نیازهای برتر: (۱) شناخت هدف زندگی

(۲) درک آینده (زندگی بعد از مرگ)

(۳) کشف راه درست زندگی

۷- امام سجاده(ع): خدایا ایام زندگی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای. پیام: شناخت هدف زندگی

۸- شعر: از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود پیام: شناخت هدف زندگی و ارتباط با سخن امام سجاده(ع)

۹- شعر: به کجا می‌روم آخر، نمایی وطنم پیام: درک آینده خویش، نیاز برتر دوم

۱۰- سوره عصر: وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَّصُوا بِالحَقِّ وَ تَوَّصُوا بِالصَّبْرِ

قسم به زمان (تأکید)، که انسان در حال زیان دیدن است بجز: (۱) کسانی که ایمان آورند (۲) عمل صالح انجام دهند

(۳) سفارش به حق کنند (۴) سفارش به صبر کنند. (۴ و ۳ = امر به معروف کنندگان)

پیام: نیاز برتر سوم = کشف راه درست زندگی و ارتباط با شعر: مرد خردمند

۱۱- شعر: مرد خردمند هنر پیشه را عمر دو بایست در این روزگار

تا به یکی تجربه آموختن با دگری تجربه بردن به کار پیام: کشف راه درست زندگی

- ۱۲- کشف راه درست زندگی دغدغه دیگر انسان‌های فکور و خردمند است زیرا فقط یکبار به دنیا می‌آییم و زندگی می‌کنیم.
- ۱۳- کشف راه درست زندگی (= چگونه زیستن) ارتباط دقیقی با سایر نیازهای برتر دارد.
- ۱۴- پاسخ به سؤالات اساسی (پاسخ نیازهای برتر که برآمده از سرمایه ویژه هستند) باید دو ویژگی داشته باشد:
- (۱) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد. (۲) همه جانبه باشد. (دنیوی و اخروی؛ مادی و معنوی)
- ۱۵- پاسخ به این نیازها باید کاملاً درست باشند: زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است و عمر ما محدود است و راه‌های پیشنهادی هم بسیار زیاد است.
- ۱۶- هدایت عام: یعنی خدا همه مخلوقات را هدایت می‌کند.
- ۱۷- هدایت خاص: یعنی خدا هر مخلوق را طبق ویژگی‌های خودش هدایت می‌کند.
- ۱۸- هدایت ویژه انسان (تشریحی) یعنی هدایت طبق ویژگی عقل و اختیار و از طریق پیامبر، کتاب قرآن و وحی.
- ۱۹- عقل و وحی در کنار هم می‌توانند پاسخ نیازهای اساسی را بدهند البته انسان به دلیل ویژگی اختیار می‌تواند راه‌های دیگری غیر از برنامه خداوند را نیز برگزیند که در این صورت زیان خواهد دید. (فی الخسر)
- ۲۰- امام کاظم(ع) به هشام فرمود: خدا رسولانش را نفرستاد جز برای اینکه بندگان در پیام الهی **تعقل کنند**؛ (تعقل ← علت) کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از **معرفت برتری** برخوردار باشند؛ (معرفت برتر ← علت)، آنان که در **تعقل** برترند به فرمان الهی داناترند؛ (تعقل ← علت) و آن کسی که **عقلش کامل تر** است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است. (عقل کاملتر ← علت)
- ۲۱- دو شاگرد امام کاظم(ع): (۱) هشام بن حکم (مربوط به برتری عقل) (۲) بشر پابرهنه (مربوط به توبه)
- ۲۲- آیه: **رُسُلًا مَّبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ**
- رسولانی بشارت‌دهنده و اندازکننده فرستادیم تا بعد از آمدن آنها، مردم در مقابل خدا، بهانه و دست‌آویزی نداشته باشند.
- پیام: علت ارسال رسل = نداشتن بهانه (اتمام حجت)؛ هدایت ویژه انسان؛ نیاز ۳ (کشف راه زندگی)؛ اختیاری بودن هدایت
- ۲۳- احتیاج دائمی انسان به برنامه‌ای که پاسخگوی نیازها و سعادت او باشد سبب شده: مکاتب بشری راه‌های متفاوتی ارائه دهند.
- ۲۴- کسی می‌تواند پاسخ نیازهای برتر (بنیادین) را بدهد که از خلقت و آینده انسان آگاه باشد. (فقط خدا از طریق پیام الهی).
- ۲۵- احساسات شخصی و سلیقه فردی نمی‌توانند پاسخ نیازهای برتر را بدهند چون این نیازها از جنس آن احساسات نیستند.

درس دوم: تداوم هدایت

نکته ۱- دین آدم تا خاتم یکی است. (دین واحد الهی = اسلام)

۲- آیه: خدا از دین، همان را برای شما بیان کرد که به نوح سفارش کرد و آن چه به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و

عیسی(ع) توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید و در آن تفرقه ایجاد نکنید. پیام: دین واحد

۳- آیه: قطعاً دین در نزد خدا اسلام است و اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) در آن راه مخالفت نیمودند مگر آنگاه که به

حقیقت آن آگاه شدند، آن هم بدلیل **رشک و حسد**. پیام: دین واحد = اسلام که به معنی تسلیم بودن است.

۴- آیه: این دین پدرتان ابراهیم است؛ او از قبل، شما را مسلمان نامید. پیام: دین واحد - اسلام

۵- آیه: ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی بلکه یکتاپرست(حق‌گرا) و مسلمان بود. پیام: دین واحد = اسلام

۶- دین به معنای راه و روش است. ؛ فطرت به معنی نوع خاص آفرینش است. مانند: زیبا دوستی و عقل و اختیار

۷- چرا خدا فقط یک دین برای ما فرستاده است؟ زیرا فطرت ما مشترک و یکسان است. (فطرت = علت ؛ دین واحد = معلول)

۸- محتوای اصلی دعوت همه پیامبران یکی بوده است(= ارزانی داشتن یک برنامه کلی به همه): ایمان به ۴ چیز و عمل به ۳ چیز

ایمان به: (۱) توحید (۲) نبوت (۳) معاد (۴) عدل الهی (ایمانی‌ها با اندیشه در خود و جهان و عمل‌ها به پشتوانه ایمان)

عمل به: (۱) انجام واجبات و ترک محرمات (۲) فضایل اخلاقی و دوری از رزایل (۳) بناکردن جامعه‌ای عادلانه

۹- تعالیم انبیاء فقط در برخی احکام فرعی مانند چگونگی نماز و روزه تفاوت‌هایی داشته است.

۱۰- علل فرستادن پیامبران متعدد: (۱) استمرار دعوت

(۲) رشد تدریجی سطح فکر مردم

(۳) تحریف تعلیمات پیامبر قبل

۱۱- لازمه ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیام: استمرار دعوت، عوامل تجدید نبوت

۱۲- به علت استمرار دعوت؛ تعالیم انبیاء جزء فرهنگ مردم شده‌اند و دشمنان نمی‌توانند به راحتی آن را کنار بزنند.

۱۳- حدیث: إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أَمْرُنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ

ما پیامبران مأمور شده‌ایم با مردم به اندازه عقل‌هایشان سخن بگوییم. پیام: رشد تدریجی سطح فکر مردم، از علل تعدد

۱۴- ابتدایی بودن سطح فرهنگ و عدم توسعه کتابت باعث شد اصل تعالیم پیامبران تغییر کند و نیاز به تصحیح داشته باشد. پیام: تحریف تعلیمات پیامبر قبل

۱۵- عوامل ختم نبوت: (۱) آمادگی بشر برای دریافت برنامه کامل زندگی

(۲) حفظ قرآن از تحریف (۳) وجود امام معصوم پس از پیامبر (۴) پویایی و روزآمد بودن دین اسلام

۱۶- با ورود اسلام به ایران، عراق، مصر و شام، نهضت علمی بزرگی اتفاق افتاد. (آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل)

۱۷- تلاش و کوشش مسلمانان و عنایت الهی و اهتمام پیامبر در جمع آوری قرآن سبب حفظ قرآن از تحریف شد. (۲)

۱۸- ویژگی‌های اسلام که باعث شده پاسخگوی نیازهای ما در دوره‌های مختلف باشد:

(۱) توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت (۲) وجود قوانین تنظیم کننده (مثل: قاعده لاضرر)

۱۹- نیازهای انسان در زندگی فردی و اجتماعی: (۱) نیازهای ثابت مانند: امنیت، داد و ستد، شغل

(۲) نیازهای متغیر مانند: چگونگی تأمین امنیت و شیوه داد و ستد که داخل نیازهای ثابت‌اند و وظیفه متخصصان دین هستند.

۲۰- قوانین تنظیم کننده مانند بازرسان عالی به احکام اسلام، خاصیت انطباق و تحرک داده‌اند و بر احکام تسلط دارند.

۲۱- قاعده لاضرر: پیامبر(ص) فرموده: اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است. (لاضرر و لا ضرار فی الاسلام)

طبق این قاعده اگر روزه رمضان برای کسی ضرر داشته باشد حرام می‌شود. پیام: قوانین تنظیم کننده، پویایی اسلام، ختم نبوت

۲۲- شعر: یکی خط است ز اول تا به آخر بر او خلق جهان گشته مسافر پیام: دین آدم تا خاتم یکی است.

۲۳- شعر: بر او ختم آمده پایان این راه بر او نازل شده «ادعوا لی الله» پیام: ختم نبوت، ارتباط با حدیث منزلت

۲۴- وظیفه پیروان پیامبران گذشته چیست؟ و من یبتغ غیر الاسلام دیناً فلن یقبل منه و هو فی الآخره من الخاسرین

هرکس غیر از اسلام دینی اختیار کند، از او قبول نمی‌شود و او در آخرت از زیانکاران (خاسرین) است. (علت ← معلول)

۲۵- وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر اینست که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان نیاورده‌اند. (غیر اسلام دیناً)

۲۶- پیامبران مانند فروشندگان کالا نیستند؛ بلکه مانند معلمان یک مدرسه هستند که:

یک درس را در چند سال پی در پی تدریس می‌کنند و ایمان به آخرین پیامبر در حقیقت ایمان به همه پیامبران است.

۲۷- آیا این امکان وجود داشت که خدا برنامه سعادت بشر را یکبار برای همیشه در زمان حضرت آدم بفرستد؟ خیر، زیرا انسانهای

آن عصر، سطح درکشان پایین بود و دین کامل را درک نمی‌کردند و برای آیندگان هم دین تحریف می‌شد یا بطور کلی نابود می‌شد.

درس سوم: معجزه جاویدان (گواه و دلیل نبوت پیامبر = قرآن)

نکته ۱- شعر: ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد دل رمیده ما را انیس و مونس شد منظور: پیامبر اسلام

۲- شعر: نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت به غمزه مسأله آموز صد مُدرّس شد پیام: اُمّی بودن پیامبر(ص)

۳- و ما کُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطَلُونَ

تو قبل از این از روی هیچ کتابی نمی خواندی و با دست خودت چیزی نمی نوشتی در غیر این صورت اهل باطل به

شک می افتادند. پیام: اُمّی بودن پیامبر(ص) (اُمّی = درس نخونده) - ارتباط با شعر: نگار من (اعجاز قرآن)

۴- قرآن، کارهای خارق العاده پیامبران برای اثبات نبوت را آیت می نامد، ولی دانشمندان اسلامی به آن معجزه می گویند.

۵- تفاوت معجزه پیامبر اسلام با بقیه معجزات در این است که قرآن جاویدان و همیشگی است. (مهر جاودانگی)

۶- تَحَدَّى: یعنی مبارزه طلبی (آوردن سوره‌ای مثل قرآن) و به هر دو جنبه اعجاز محتوایی و لفظی مربوط می شود.

۷- انواع تَحَدَّى: (۱) یک سوره مانند قرآن بیاورید. ← نهایت عجز (سوره من مثله)

(۲) ده سوره مانند قرآن بیاورید. ← عجز و ناتوانی

(۳) کتابی مانند قرآن بیاورید. ← آنها که شک دارند: (مثل هذا القرآن)

۸- آیه: أَمْ يَقُولُونَ إِفْتِرَاءَ قُلٍّ فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ = آیا می گویند او به دروغ قرآن را به خدا نسبت داده است؟ بگو:

اگر می توانید یک سوره مانند آن را بیاورید. پیام: تحدی یک سوره - اعجاز (نهایت عجز)

۹- آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن، آوردن یک سوره مثل قرآن است. (کلید آیه: فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ)

۱۰- آیه: قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

بگو: اگر تمامی انس و جن جمع شوند تا کتابی همانند این قرآن بیاورند، نمی توانند همانند آن را بیاورند، اگر چه

پشتیبان یکدیگر باشند. پیام: تحدی یک کتاب، اعجاز

۱۱- جنبه‌های اعجاز قرآن: (۱) لفظی (۲) محتوایی

۱۲- اعجاز لفظی یعنی قرآن مثل شعر موزون است البته برای کسی که به زبان عربی آشناست؛ شیرینی و رسایی معنا و

این زیبایی لفظی باعث نفوذ خارق العاده قرآن می شود، به همین دلیل سران مکه نمی گذاشتند مردم به قرآن گوش دهند.

۱۳- اعجاز محتوایی (معنایی) حتی برای کسی که با زبان قرآن آشنا نیست قابل درک است، چون از روی ترجمه می‌فهمد.

۱۴- جنبه های اعجاز محتوایی قرآن: (۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی

(۲) تأثیر ناپذیری از جاهلیت

(۳) جامعیت

(۴) ذکر نکات علمی بی سابقه

۱۵- قرآن بیش از ۶۰۰۰ آیه دارد و در طی ۲۳ سال به تدریج نازل شده و مثل اعضای یک بدن باهم هماهنگی دارد.

۱۶- نوشته‌های اولیه دانشمندان با دوران پختگی آنها تفاوت دارد.

۱۷- آیه: أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهَا اخْتِلافاً كَثِيراً = آیا در قرآن تدبّر نمی‌کنند؟ اگر از

طرف غیر خدا بود در آن اختلاف زیادی می‌یافتند. پیام نکته ۱۵ تا ۱۷: انسجام درونی، اعجاز محتوایی

۱۸- فرهنگ اعراب، خرافات و جاهلی بود ولی قرآن از علم و عدالت سخن گفت.

۱۹- قرآن ۷۷۰ بار از علم، ۱۸۵ بار از گوش دادن، ۴۹ بار از عقل، ۱۸ بار از فکر، در میان اعراب جاهل سخن گفته است.

۲۰- اعراب جاهلی اگر صاحب فرزند دختر می‌شدند احساس شرم می‌کردند، ولی قرآن از تساوی مرد و زن سخن می‌گوید

و فرموده هر مرد و زنی که عمل صالح انجام دهد و ایمان بیاورد، خدا به او زندگی پاکیزه می‌دهد و عمل هیچ مرد و زنی

را ضایع نمی‌کند و برای زن حق مالکیت قرار داده است. پیام نکته ۱۸ تا ۲۰: تأثیر ناپذیری از جاهلیت - اعجاز محتوایی

۲۱- امام باقر(ع): خدا آنچه را که امت تا قیامت به آن احتیاج دارد در قرآن آورده است. (منظور: آنچه پیامبران بخاطر آن آمده‌اند).

پیام: جامعیت یعنی: (سخن گفتن در مورد همه مسائل مادی و معنوی) - اعجاز محتوایی

۲۲- ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن ۱۴ قرن پیش: (۱) حرکت زمین (محاكمه گالیله) (۲) انبساط جهان

۲۳- تشبیه زمین به ذلول در قرآن یعنی شتری که با حرکت آرامش سوار خود را نمی‌آزارد. پیام: حرکت زمین، نکات علمی، اعجاز محتوایی

۲۴- آیه: وَ السَّمَاءُ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ = آسمان را با قدرت برافراشتیم و همواره آن را وسعت می‌دهیم.

پیام: نظریه انبساط جهان: کیهانشناسان دارند با سرعت از یکدیگر فاصله می‌گیرند، ذکر نکات علمی بی سابقه، اعجاز محتوایی؛

۲۵- فرهنگ: یعنی مجموعه عقاید و آداب و رسوم یک ملت و یا روح حاکم بر جامعه.

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس چهارم: مسئولیت‌های پیامبر(ص)

نکته ۱- مسئولیت‌های پیامبر(ص): (۱) دریافت و ابلاغ وحی

(۲) تعلیم قرآن (مرجعیت دینی) = (مرجعیت علمی)

(۳) اجرای قوانین با تشکیل حکومت (ولایت ظاهری)

۲- عبدالله بن مسعود می‌گوید: پیامبر به ما ۱۰ آیه، ۱۰ آیه، آموزش می‌داد. پیام نکته ۲ تا ۴: دریافت و ابلاغ وحی

۳- نویسندگان قرآن را کاتبان وحی و حافظان قرآن را حافظان وحی می‌گفتند.

۴- امام علی(ع) اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن بود.

۵- اولین و معتبرترین مرجع برای فهم آیات قرآن، گفتار و رفتار پیامبر بود. پیام نکته ۵ تا ۷: تعلیم دین (مرجعیت دینی)

۶- پیامبر اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن بود.

۷- ما اکنون، نماز و روزه و حج و ... که کلیات آن در قرآن آمده را مطابق گفتار و رفتار پیامبر انجام می‌دهیم.

۸- مهاجران (مردم مکه) و انصار (مردم مدینه)، در تشکیل حکومت به پیامبر کمک کردند. پیام: مسئولیت سوم (ولایت ظاهری)

۹- امام پنجم امام باقر(ع) فرموده: اسلام بر پنج پایه استوار است:

روح زن: روزه، ولایت (مهم‌ترین پایه)، حج، زکات، نماز
پیام: مسئولیت سوم پیامبر (ولایت ظاهری)

۱۰- حدیث آن: بُنَى الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ عَلَى: صَلَاةٍ وَ زَكَاةٍ وَ صَوْمٍ وَ حَجٍّ وَ وِلَايَةِ وَ لَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُوَدَى بِالْوِلَايَةِ

۱۱- اسلام ۵ پایه دارد ولی دین‌داری بر دو پایه استوار است: (۱) تولی (۲) تبری (دینی ۱)

۱۲- به چه دلیل ولایت و حکومت مهم‌ترین دستور اسلام است؟ دو دلیل: (۱) ضرورت اجرای احکام

(۲) ضرورت ولایت الهی و نفی طاغوت

۱۳- طاغوت: یعنی کسانی که فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند در حالی که فرمان‌شان از قرآن گرفته نشده است.

۱۴- آیه: أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَ قَدْ أُمِرُوا

أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَ يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا = آیا ندیدی کسانی که گمان می‌کنند به آنچه که به تو و قبل از تو

نازل شده ایمان آورده‌اند؟! می‌خواهند داوری را نزد طاغوت برند، درحالی که فرمان دارند به طاغوت کافر شوند و شیطان

می‌خواهد آنها را گمراه کند. (مراجعه به طاغوت حرام است). پیام: ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت - ولایت ظاهری

- ۱۵- امام خمینی: به این دلیل که هر نظام سیاسی غیر اسلامی، نظامی شرک آمیز است؛ (چون حاکمش طاغوت است)، ما مؤظفیم آثار شرک را دور کنیم. پیام: ضرورت ولایت الهی و نفی طاغوت - ولایت ظاهری و ارتباط با آیه: يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
- ۱۶- آیه: لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ = براستی که ما پیامبرانمان را با دلایل روشن فرستادیم و با آنها کتاب و میزان فرستادیم تا مردم عدالت را برپا کنند. پیام: اجرای احکام مربوط به مسئولیت سوم
- ۱۷- امام خمینی: مذهب اسلام هم‌زمان با عبادت، روش زندگی را هم می‌گوید، هیچ حرکتی نیست مگر اینکه اسلام برایش حکمی داشته باشد. پیام: اجرای احکام نکته: نماز جماعت از نماز فرادا بهتر است. پیام: اجرای اجتماعی احکام (الناس بالقسط)
- ۱۸- پیامبر بجز آن سه مسئولیت، یک مسئولیت دیگر هم دارد که از همه آنها مهم‌تر است. (= ولایت معنوی)
- ۱۹- پیامبر با انجام وظایف عبودیت می‌تواند عالم غیب را مشاهده کند و در عالم خلقت تصرف کند. پیام: ولایت معنوی مثلاً: شفای بیمار، کمک به در راه مانده، برآوردن حاجات، دور کردن بلا از جامعه (ولایت معنوی ایشان همچنان ادامه دارد.)
- ۲۰- نمونه دیگر ولایت معنوی، هدایت معنوی است که از راه آموزش معمولی نیست و به درجه ایمان و عمل بستگی دارد.
- ۲۱- امام علی(ع): روزی رسول خدا هزار باب از علم را به رویم گشود که از هر کدام از آن‌ها هزار باب دیگر گشوده می‌شد. پیام: ارتباط با هدایت معنوی و ولایت معنوی
- ۲۲- اگر پیامبری در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد، دین به درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت سلب می‌شود.
- ۲۳- اگر پیامبری در تعلیم دین معصوم نباشد، امکان انحراف پیش می‌آید و اعتماد مردم به دین از بین می‌رود.
- ۲۴- اگر پیامبری در اجرای احکام معصوم نباشد، ممکن است کاری مخالف دستور خدا انجام دهد و مردم از او سرمشق بگیرند و گمراه شوند. (علت، معلول) (مؤلف: علی زنگنه ۰۹۱۲۱۵۰۶۷۲۰ کپی ممنوع!) ؛ (۱۱ مگس)
- ۲۵- آیه: اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ = خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد. پیام: عصمت پیامبران و علم خدا
- ۲۶- پیامبران با اختیار به سوی گناه نمی‌روند و اجباری بر آنها نیست؛ ما انسانها نیز نسبت به بعضی گناهان معصومیم.
- ۲۷- قدرشناسی از پیامبر یعنی: وحدت با بقیه مسلمانان ↓
- ۲۸- امام خمینی: ای مسلمانان جهان، زیر پرچم توحید جمع شوید و با غرب و غربزدگی مبارزه کنید. پیام: وحدت
- ۲۹- به اعتقادات دیگر مسلمانان توهین نکنیم و با دانش و استدلال اعتقاداتمان را ارتقاء دهیم. (دفاع منطقی از شیعه)
- ۳۰- پیامبر(ص): هرکس فریاد مظلومی را بشنود و به او کمک نکند، مسلمان نیست. پیام: کمک به مظلومین، وحدت

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس پنجم: امامت تداوم رسالت (خیلی مهم)

نکته ۱- با وفات پیامبر مسئولیت دریافت و ابلاغ وحی به پایان رسید، زیرا پیامبر به طور کامل آن را انجام داد و تمام کرد.

۲- دو مسئولیت دیگر یعنی مرجعیت دینی و ولایت ظاهری ادامه دارند، زیرا: (سه فرض مطرح است)

فرض اول: قرآن و پیامبر در این باره **سکوت** کرده‌اند ← **غلط است.** زیرا قرآن هدایتگر است و پیامبر آگاه‌ترین مردم نسبت به این مسئله است.

فرض دوم: با وفات پیامبر این دو مسئولیت نیز به **پایان** می‌رسد ← **غلط است.** زیرا با گسترش سرزمین‌های اسلامی و پیدا شدن مسائل و مشکلات، بیشتر به آنها نیاز داریم.

فرض سوم: پیامبر کسانی را **معرفی** کرده‌اند ← **درست است، امام علی(ع)** و بقیه امامان برای راهنمایی معرفی شده‌اند.

۳- تعیین امام انتصابی از طرف خداست نه انتخابی، زیرا یکی از ویژگی‌های اصلی امام عصمت است و تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست.

۴- **آیة انذار: وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ = خویشان نزدیکت را هشدار بده؛** این آیه ۳ سال بعد از بعثت نازل شد و پیامبر

چهل نفر از بنی هاشم را دعوت کرد و سه بار برای جانشینی کمک خواست، هر سه بار کسی جز علی(ع) جواب نداد و در آخر پیامبر فرمود: علی(ع) وصی، جانشین و برادر من است. (فقط یکبار فرمود.) (حدیث غدیر را سه بار تکرار کرد.)

۵- **آیة ولایت: إِنَّمَا وَلِيُّكُم: (۱) الله (۲) رَسُولُهُ (۳) الَّذِينَ آمَنُوا:**

(الف) الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ (ب) وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ (ج) وَ هُمْ رَاكِعُونَ *

ولّی شما فقط خدا و پیامبرش و کسانی‌اند که ایمان آورده‌اند، نماز می‌خوانند و زکات می‌دهند درحالی‌که در رکوع‌اند.

۶- نزول کدام آیه باعث شد پیامبر(ص) با **شتاب** به مسجد برود؟ آیة ولایت (إِنَّمَا وَلِيُّكُم ... وَ هُمْ رَاكِعُونَ)

۷- هنگام نزول آیة ولایت نزدیک ظهر بود، و امام علی(ع) هنگام نماز و در حال رکوع انگشترش را به فقیری داده بود.

۸- دلیل شرایط نزول این آیه: تا مردم با چشم خود ببینند و از زبان پیامبر هم بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

۹- **آیة اطاعت (۵۹ نساء):** يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ = ای کسانی‌که ایمان

آورده‌اید، اطاعت کنید از خدا و اطاعت کنید از پیامبر و صاحبان امر خودتان. پیام: اطاعت از ۱۲ امام

- ۱۰- **حدیث جابر:** بعد از نزول آیه اطاعت جابر نزد پیامبر می‌رود و معنی اولی الامر را می‌پرسد، پیامبر ۱۲ امام را نام می‌برد و به جابر می‌فرماید: تو در زمان پیری، امام پنجم (محمد بن علی) را می‌بینی، همچنین می‌فرماید امام دوازدهم هم‌نام و هم‌کنیه من است و به علت غیبت طولانی فقط کسانی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده امامت او باقی می‌مانند.
- ۱۱- **حدیث ثقلین:** پیامبر در روزهای آخر عمر به طور مکرر می‌فرمود: اِنِّی تَارِکُ فِیْکُمْ ثَقَلِیْنِ کِتَابِ اللّٰهِ وَ عِترتی اهل بیتی ما اِنْ تَمَسَّکْتُمْ بِهَمَا لَنْ تَضَلُّوْا اَبَدًا وَاِنَّهُمَا لَنْ یَفْتَرِقَا حَتّٰی یَرِدَا عَلَی الْحَوْضِ * = من شما را ترک می‌کنم و در میان شما دو چیز گران‌بها می‌گذارم: کتاب خدا و اهل بیت، اگر به این دو تمسک جوئید هرگز گمراه نخواهید شد و این دو هرگز از هم جدا نمی‌شوند تا کنارحوض کوثر. پیام: عصمت امامان و ارتباط با آیه تطهیر (علت و معلول)
- ۱۲- هارون، برادر و جانشین حضرت موسی بود.
- ۱۳- **حدیث منزلت:** پیامبر (ص) به علی (ع) فرمود: تو برای من همانند هارون برای موسی هستی جز اینکه بعد از من پیغمبری نیست. اَنْتَ مِثِّیْ بِمَنْزَلَةِ هَارُوْنَ مِنْ مُوسٰی ← جانشینی علی (ع) اِلَّا اَنْهٗ لَا نَبِیَّ بَعْدِی ← ختم نبوت
- ۱۴- پیامبر ۱۰ سال در مدینه اقامت داشت؛ در سال دهم هجری برای انجام آخرین حج (حجة الوداع = حجة البلاغ) به مکه رفت؛ در مسیر بازگشت به مدینه در روز ۱۸ ذی الحجه (عید غدیر) در محلی به نام غدیر خم، آیه ابلاغ نازل شد.
- ۱۵- **آیه ابلاغ** (تبلیغ): ای رسول! ابلاغ کن آنچه را که از پروردگارت نازل شده (ولایت امام علی) و اگرچنین نکنی رسالتش را انجام نداده‌ای (اهمیت) و خداوند تو را از دست مردم حفظ می‌کند (خطرات) و خدا قوم کافر را هدایت نمی‌کند. پیام: ابلاغ ولایت امام علی و ارتباط با حدیث غدیر؛ با توجه به آیه ابلاغ کسانی که ولایت علی (ع) را قبول نکنند، کافرند.
- ۱۶- **آیه ابلاغ:** یا اَیُّهَا الرِّسُوْلُ بَلِّغْ مَا اُنزِلَ اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاَللّٰهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النَّاسِ و الله لا یهدی قوم الکافرین پیام: (اهمیت مأموریت، مساوی بودن ولایت با رسالت و خطرات مأموریت)
- ۱۷- اولین سخن پیامبر بعد از آیه تبلیغ و مقدمه حدیث غدیر این بود که گفت: ای مردم، چه کسی از مؤمنان به خودشان سزاوارتر است؟ (أَیُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسِ...؟) مردم گفتند: خدا و پیامبرش؛ سپس حدیث غدیر را فرمود:
- ۱۸- **حدیث غدیر:** پیامبر برای توضیح آیه تبلیغ سه بار حدیث غدیر را تکرار کرد و در آخر مردم به امام علی (ع) تبریک تهنیت گفتند و با او بیعت کردند؛ مَنْ کُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِیٌّ مَوْلَاهُ = هر که من مولای اویم، این علی هم مولای اوست.

۱۹- اُمّ سَلَمَه، همسر پیامبر می گوید: پیامبر(ص)، امام علی، امام حسن، امام حسین و حضرت فاطمه(س) را زیر عبا جمع

کرد و فرمود: خدایا، اینان اهل بیت من هستند، آنان را پاک گردان؛ در این هنگام آیه تطهیر نازل شد:

(اول سخن پیامبر گفته شده و بعدش آیه نازل شده یعنی آیه تطهیر مؤخر است.)

۲۰- آیه تطهیر: اِنَّمَا يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ بَيْتٍ و يُطَهِّرَكُم تَطْهِيراً *

خداوند اراده کرده ناپاکی را از شما دور کند و شما را کاملاً پاک کند، ای اهل بیت. پیام: عصمت اهل بیت

۲۱- حضرت فاطمه(س) جزء اهل بیت هست ولی امام نیست، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار ایشان

سرچشمه هدایت و رستگاری است.

۲۲- پیامبر(ص) هر روز آیه تطهیر را بر در خانه فاطمه(س) تکرار می کرد، تا عصمت اهل بیت را یادآوری کند.

توجه: برای رسیدن به درصدهای بسیار بالا حتماً این جزوه را چندبار بخوانید و کاملاً حفظ کنید به طوری که بتوانید با خواندن

نصف هر نکته، بقیه آن را از حفظ بگویید و یک یا دو بار هم کتاب درسی را کامل بخوانید. زنگنه؛ همیشه از روی آخرین و

جدیدترین تغییرات این جزوه که در اینترنت و کانال معلم دینی، علی زنگنه هست، مطالعه کنیم.

* متن عربی آیه ولایت، حدیث ثقلین و آیه تطهیر برای امتحان کتبی کلاس یازدهم حفظی است.

درس ششم: پیشوایانِ اُسوه

نکته ۱- آیه: لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا =

قطعاً در رسول خدا سرمشق نیکویی است برای کسی که: به خدا و آخرت امید دارد و خدا را بسیار یاد می کند.

۲- سیره پیامبر(ص):

(۱) تلاش برای عدالت

(۲) محبت و مدارا

(۳) سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم

(۴) مبارزه با فقر

۳- روزی یکی از افراد قبیله‌ای صاحب‌نام در مدینه، دزدی کرد؛ مردم گمان کردند: پیامبر بخاطر جایگاه قبیله‌اش او را

مجازات نمی کند، اما پیامبر او را مجازات کرد. پیام نکته ۳ تا ۵: تلاش برای عدالت

۴- پیامبر(ص) بعد از مجازات آن فرد فرمود: اقوام پیشین به علت تبعیض در اجرای عدالت، سقوط کردند.

۵- پیامبر بیت المال را به طور مساوی بین مردم تقسیم می کرد.

۶- پیامبر گاهی ردای خود را زیر پای میهمان پهن می کرد؛ حتی می فرمود:

بدی‌های یکدیگر را پیش من بازگو نکنید زیرا دوست دارم با دلی پاک با شما معاشرت کنم. پیام ۶ و ۷: محبت و مدارا با مردم

۷- پیامبر با مردم هم سخن می شد، حتی هنگامی که در حضور پیامبر شعر می خواندند.

۸- آیه: رنج شما برای او سخت است و بر هدایت شما حریص است. پیام نکته ۸ تا ۱۲: سخت کوشی و دلسوزی

۹- به او می گفتند: ساحر، جادوگر و دیوانه است و بر سر او خاکستر می ریختند.

۱۰- امام علی(ع): پیامبر، یک طبیب سیار بود؛ بر خلاف سایر طبیبان، خود به سراغ بیمارانش می رفت، بر دل‌های کور و

گوش‌های کر و زبان‌های گنگ، مرهم می گذاشت و بیمارانش غفلت زده و سرگشته را درمان می کرد.

۱۱- آیه: لَعَلَّكَ بِاِخِيعِ نَفْسِكَ اَلَّا يَكُونُ مُؤْمِنِينَ = از اینکه برخی ایمان نمی آورند شاید جانت را از دست بدهی.

۱۲- پیامبر(ص): اگر کافری در جنگ کشته شد او را **مُثله** نکنید؛ حیوان حلال گوشت را نکشید، مگر برای تغذیه؛ کودکان و پیران را نکشید. و در جای دیگر فرمود: اگر یکی از مشرکان در **بُحْبوحه** جنگ درخواست دانستن مطالبی در مورد اسلام را داشت، او در پناه خداست تا کلام خدا را بشنود، اگر اسلام را پذیرفت، برادر دینی شماست و اگر نپذیرفت، به جایی که احساس امنیت می کند بازگردد؛ سپس برای غلبه بر او از خدا یاری بجوید.

۱۳- پیامبر(ص): کسی که با شکم سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد به من ایمان نیاورده است. پیام ۱۳ و ۱۴: مبارزه با فقر

۱۴- پیامبر کسانی را که فقط عبادت می کردند و کار نمی کردند، مذمت می کرد.

۱۵- امام علی(ع): ده سال قبل از بعثت در خانه کعبه به دنیا آمد؛

پدرش ابوطالب، به پیشنهاد پیامبر، نام ایشان را **علی** گذاشت؛ به معنی والا و بلند مرتبه.

۱۶- علی(ع): در حالی که کودک بودم کنار پیامبر بودم؛ او هرگز دروغی از من نشنید، من همچون بچه ای از شیر گرفته شده که به دنبال مادرش می رود، از پیامبر پیروی می کردم؛ هنگام وحی، آوای اندوهگین شیطان را شنیدم که از پرستش خود ناامید شده بود. پیامبر(ص) فرمود: هر چه را من می شنوم تو هم می شنوی جز آنکه تو پیامبر نیستی و وزیر هستی.

۱۷- جابر بن عبدالله: با پیامبر(ص) کنار خانه کعبه بودیم که علی(ع) وارد شد، پیامبر فرمود: این مرد و شیعیان او اهل نجات اند؛ سپس فرمود: این مرد، اولین ایمان آورنده به خدا، وفادارترین در پیمان با خدا، راسخ ترین در انجام فرمان خدا، صادق ترین در داوری و بهترین شما در رعایت مساوات است؛ در این هنگام **آیه خیر البریه** نازل شد. (شیعه در سخن پیامبر یعنی پیرو)

۱۸- آیه: **خَيْرُ الْبَرِيَّةِ** إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُم خَيْرُ الْبَرِيَّةِ (= شیعیان)

قطعا کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام داده اند، بهترین مخلوقات اند.

۱۹- همیشه ابتدا یک آیه نازل می شد و بعدش پیامبر حدیثی برای توضیح آن بیان می کرد، به جز دو مورد:

(۱) پیامبر حدیث پنج تن آل عبا را بیان می کند، بعدش آیه تطهیر نازل می شود.

(۲) پیامبر(ص) درباره علی(ع) و شیعیان او سخن می گوید، بعدش آیه **خَيْرُ الْبَرِيَّةِ** نازل می شود. (این دو آیه، مؤخر هستند.)

۲۰- پیامبر(ص): **عَلَى مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ**

پیام: امامان همراه با قرآن اند، ارتباط با حدیث ثقلین و آیه تطهیر (عصمت)

۲۱- پیامبر(ص): **عَلَى مَعَ الْحَقِّ وَ الْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ** پیام: عدالت - عصمت و علم امام علی (ع)

۲۲- فضایل و ویژگی‌های امام علی(ع): (۱) عدالت بی‌مانند

(۲) علم بی‌کران

۲۳- علی(ع): اگر تمام دنیا را به من بدهند، به اندازه گرفتن پوستِ جو از دهان مورچه، خدا را نافرمانی نمی‌کنم. (عدالت)

۲۴- علی(ع): آنها که از بیت المال، جیب خود را پر کرده‌اند، ننگ و عذاب دنیا و آخرت را خریده‌اند، من حقِ مظلوم را از

ظالم می‌گیرم و بیت المال را مساوی تقسیم می‌کنم. پیام: عدالت بی‌مانندِ امام علی(ع)

۲۵- کتاب نهج البلاغه سه بخش دارد: (۱) سخنرانی‌ها (خطبه‌ها)

(۲) نامه‌ها

(۳) پند و اندرزها پیام: علم بی‌کرانِ علی(ع)

۲۶- ابن ابی الحدید، دانشمندِ اهل سنت: سخنِ علی(ع) از سخن خالق فروتر و از سخن مخلوق برتر است؛ او می‌گوید:

من در مدت پنجاه سال خطبه ۲۲۱ نهج البلاغه را بیش از ۱۰۰۰ بار خوانده‌ام؛ هیچ یک از خطباً تا کنون چنین خطبه‌

تأثیرگذاری درباره مرگ و آخرت نگفته‌اند. پیام: علم بی‌کرانِ علی(ع)

۲۷- پیامبر(ص): من شهر علمم و علی(ع) در آن، هرکس می‌خواهد به علم برسد، باید از در آن وارد شود:

أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ ← پیامبر(ص) داناترین است.

و عَلِيُّ بَابِهَا ← علی(ع) داناترین فرد بعد پیامبر است.

مَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ

فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا ← عصمت علمی امام علی(ع) و واجب بودن استفاده از علم ایشان.

۲۸- علی(ع): هرگاه از پیامبر سؤال می‌کردم پاسخم را می‌داد و اگر سکوت می‌کردم ایشان خود پیشگام می‌شد. (علم بی‌کران)

ابن ابی الحدید

سخن علی(ع) از سخن خالق فروتر و از سخن مخلوق فراتر است.

خوش‌تر آن باشد که راز دلبران
گفته آید در حدیث دیگران

درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا

نکته ۱-آیه: **وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ**

و مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبِهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئاً وَ سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ.

محمد(ص) نیست جز پیامبری که قبل از او پیامبران دیگری نیز بوده‌اند، اگر او بمیرد یا کشته شود آیا به گذشته برمی‌گردید؟

و هر کس به گذشته بازگردد، هیچ گزند و زبانی به خدا نمی‌رسد و خدا پاداش سپاسگزاران (شاکران) را خواهد داد.

پیام: مهم‌ترین خطر بعد از وفات پیامبر بازگشت به جاهلیت؛ (سپاسگزاران واقعی کسانی‌اند که به عقب برنگردند و ثابت قدم باشند).

۲- پیامبر(ص) نظام حکومتی را بر مبنای **امامت** طراحی کرده بود ولی تحقق نیافت. فقط امام علی(ع) در یک مدت کوتاه،

چهار سال و نه ماه عالی‌ترین نمونه حکومت را عرضه کرد. (مؤلف: علی زنگنه ۰۹۱۲۱۵۰۶۷۲۰ کپی ممنوع!)

۳- دو سال قبل از رحلت پیامبر(ص) وقتی مکه تصرف شد، رهبر مشرکان (ابوسفیان) به ظاهر اعلام مسلمانی کرد و

پسر او، معاویه که جنگ صفین را علیه امام علی(ع) به راه انداخت، در سال چهارم هجری جانشین پیامبر شد و حکومت

اسلامی را به سلطنت تبدیل کرد. (بازگشت به جاهلیت و ارتباط با آیه: **انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ**)

۴- معاویه بر خلاف تعهدنامه پسرش یزید را جانشین خود کرد؛ (در صلح‌نامه‌اش با امام حسن تعهد داده بود، جانشین تعیین نکند).

یزید نماز را مسخره می‌کرد؛ آشکارا شراب می‌خورد، سگ بازی و میمون بازی می‌کرد و نوه پیامبر را شهید کرد.

۵- امام علی(ع) نسبت به ضعف و سستی مسلمانان در مبارزه با بنی‌امیه **بیم می‌داد**: شامیان بر شما پیروز می‌شوند؛

چون: در راه باطلی که زمامدارشان می‌رود، شتابان از او فرمان می‌برند؛

این مطلب قلب انسان را به درد می‌آورد: که آنان در مسیر باطل‌شان متحدند ولی شما در راه حق پراکنده‌اید.

۶- امام علی(ع) **آینده سرپیچی** از امام و تفرقه داشتن مسلمانان را، که موجب سوار شدن بنی‌امیه بر تخت سلطنت بود،

می‌دید و آنان را از چنین روزی بیم می‌داد: بنی‌امیه چنان به ستمگری ادامه دهند که **حرامی** باقی نماند، جز آنکه آن

را حلال شمارند... تا آنجا که در حکومتشان دو دسته گریه می‌کنند: دسته‌ای بر دین خود و دسته‌ای بر دنیای خود.

۷- بعد از بنی‌امیه و در زمان امام صادق(ع) حکومت به دست **بنی‌عباس** افتاد؛ آنان خود را **عموزادگان** امام می‌دانستند و

به نام اهل بیت حکومت را از بنی‌امیه گرفتند ولی همان روش حکومت بنی‌امیه را در ظلم به اهل بیت ادامه دادند.

۸- مهم‌ترین چالش‌ها و مشکلات عصر ائمه:

(۱) ممنوعیت نوشتن احادیث

(۲) تحریف معارف اسلامی و جعل حدیث

(۳) ارائه‌ی الگوهای نامناسب

(۴) تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

۹- نتایج نامطلوب نوشتن احادیث و انتقال آن‌ها از طریق حافظه: (۱) احتمال خطا در نقل حدیث

(۲) شرایط مناسب برای جاعلان حدیث تا بر اساس غرض شخصی احادیث را جعل کنند و یا به نفع حاکمان بعضی

احادیث را نقل نکنند. (بعداً نوشتن مجاز شد ولی بدلیل فوت یا شهادت اصحاب، متن اصلی احادیث بدست نیامد و تحریف زیاد شد.)

(۳) محققان از یک منبع مهم هدایت بی بهره شدند و سلیقه‌های شخصی را در احکام دخالت دادند.

۱۰- کدامیک از مشکلات بعد از رحلت پیامبر برای شیعیان و پیروان امامان پیش نیامد؟ چرا؟

ممنوعیت نوشتن احادیث؛ زیرا امامان احادیث پیامبر را حفظ کرده بودند و خودشان هم انسان‌های معصومی بودند.

۱۱- کعب الاحبار: یکی از دانشمندان اهل کتاب (یهودی یا مسیحی) بود که به ظاهر مسلمان شده بود؛ داستان‌های خرافی

درباره پیامبران را وارد تفسیر قرآن می‌کرد و باعث گمراهی بسیاری از مسلمانان شد. (پیام: تحریف معارف اسلامی و جعل حدیث)

۱۲- زمان پیامبر کسانی مانند: مقداد، ابوذر، عمار، سلمان و علی(ع)، الگو بودند ولی بعد از ایشان کسانی آمدند که در اخلاق،

عمل و اندیشه، از مسلمانان و اسلام دور بودند. پیام: ارائه الگوهای نامناسب (عموم مردم دنباله‌رو شخصیت‌های برجسته‌اند.)

۱۳- شخصیت‌های اصیل اسلامی بخصوص اهل بیت منزوی شدند. پیام: ارائه الگوهای نامناسب

۱۴- شخصیت‌های با تقوا و جهادگر منزوی شدند و طالبان قدرت منزلت یافتند. پیام: ۱۴ تا ۱۸: تبدیل حکومت عدل به سلطنت

۱۵- مدتی بعد از رحلت پیامبر جاهلیت با شکلی جدید وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد؛

پیام: تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت و ارتباط با آیه: **إِنقَلَبْتُمْ عَلٰی أَعْقَابِكُمْ**

۱۶- حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس برای خود و اطرافیانشان کاخ ساختند و جواهرات گران‌قیمت انباشته کردند.

۱۷- جامعه مؤمن و فداکار عصر پیامبر به جامعه‌ای راحت طلب و تسلیم و بی‌توجه به سیره پیامبر تبدیل شد.

۱۸- این تغییر فرهنگ سبب شد، ائمه با وجود حضور در جامعه نتوانند مردم را با خود همراه کنند.

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین

- نکته ۱- امام علی (ع) سرنوشت آینده جامعه را پیش بینی می‌کرد و عاقبت رفتار مردم را برایشان بیان می‌کرد.
- ۲- علی (ع): به زودی بعد از من زمانی فرا می‌رسد که چیزی پوشیده‌تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج‌تر از دروغ بر خدا و پیامبر نباشد، در آن زمان کالایی کم‌بهاتر از قرآن نیست آنگاه درست معنی شود و کالایی رایج‌تر از آن نیست آن‌گاه که بخواهند وارونه و به نفع دنیا طلبان معنا کنند، چیزی ناشناخته‌تر از معروف و شناخته‌تر از منکر و گناه نیست. (زمان بنی امیه)
- ۳- علی (ع) به مردم هشدار می‌داد: در صورتی می‌توانید راه رستگاری را تشخیص دهید که پشت کنندگان به صراط مستقیم را بشناسید، در صورتی می‌توانید به عهد خود وفا کنید که پیمان شکنان را بشناسید، در صورتی می‌توانید پیرو قرآن باشید که فراموش کنندگان را بشناسید. علی (ع) راه حل نهایی را در این می‌داند که همه اینها را از اهلش طلب کنید. (اهل بیت)
- ۴- به علت بی‌توجهی به هشدارهای امام علی، بنی‌امیه حاکم شدند و تا حدی جامعه به دوران جاهلیت بازگشت.

۵- مسئولیت‌های دوگانه امامان: (۱) مرجعیت دینی (علمی) (۲) ولایت ظاهری

۶- اقدامات مربوط به مرجعیت دینی: (۱) تعلیم و تفسیر قرآن

(۲) حفظ سخنان پیامبر

(۳) تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو

- ۷- در نتیجه کدام اقدام امامان مشتاقان معارف اسلامی از قرآن بهره بردند؟ تفسیر قرآن - مرجعیت دینی
- ۸- حدیث سلسله الذَّهَب (زنجیره طلایی): امام رضا (ع) به اجبار مأمون عباسی از مدینه به مرو می‌رفت، سر راهش در نیشابور فرمود: پدرم امام کاظم از پدرش امام صادق (ع) از پدرش امام حسین (ع) و ایشان از پدرش امام علی (ع) شنید که پیامبر (ص) از قول خدا فرموده: کلمه لا اله الا الله حصنی..... = کلمه لا اله الا الله قلعه محکم من است هرکس وارد این قلعه شود از عذاب من در امان است. بعد از اندکی درنگ فرمود: به شرطهای آن و من از شرطهای آن هستم.
- پیام ۱: حفظ سخنان پیامبر - مرجعیت دینی (علت نام گذاری سلسله الذَّهَب = توالی اسم امامان)

پیام ۲: آنجا که می‌فرمایند: من شرط آنم ← معرفی خود به عنوان امام، ولایت ظاهری

ابتدا گفتند: کلمه لا اله الا الله، قلعه من است: (مُقَدَّم) بعد: بشروطها (مُؤَخَّر) (نام امام حسن (ع) در این حدیث نیامده)

- ۹- پیام حدیث **سِلْسِلَةُ الذَّهَبِ** = همراهی توحید (خدا) با امامان؛ حدیث **ثَقَلَيْنِ** هم همراهی قرآن (سخن خدا) با امامان
- ۱۰- مقصود امام رضا(ع) از جمله **بِشُرُوطِهَا وَ اَنَا مِنْ شُرُوطِهَا** این است که: توحید فقط یک شعار نیست. بلکه باید در زندگی اجتماعی ظاهر شود و **تَجَلِي تَوْحِيدٍ فِي زَنْدِغِي اِجْتِمَاعِي** با ولایت امام که همان ولایت خداست محقق می‌شود.
- ۱۱- ثمره حضور سازنده ائمه در جامعه فراهم آمدن **کتاب‌های بزرگ** مانند نهج البلاغه و صحیفه سجادیه است.
- پیام: تبیین نیازهای نو - مرجعیت دینی
- ۱۲- تلاش ائمه سبب شد حقیقت اسلام اصیل و راه حق برای جویندگان حقیقت پوشیده نماند. پیام: مرجعیت دینی(علمی)
- ۱۳- چرا امامان با حاکمان زمان خود مبارزه می‌کردند: به دو علت:
- (۱) حق خودشان بود که حکومت و رهبری جامعه را از طرف خدا را بر عهده گیرند و برای انجام این وظیفه قیام کنند.
- (۲) طبق اصل امر به معروف باید با حاکمان ظالم مبارزه می‌کردند تا قوانین اسلام را زیر پا نگذارند.
- ۱۴- اصول کلی مبارزه در ولایت ظاهری:

(۱) عدم تأیید حاکمان

(۲) معرفی خود بعنوان امام

(۳) انتخاب شیوه مبارزه

۱۵- امام صادق(ع) در روز **عَرَفَةَ**، در مراسم حج حق حکومت را از آن خود دانست. (اکنون من امام هستم.)

پیام: معرفی خویش بعنوان امام بر حق - مبارزه برای ولایت ظاهری

۱۶- رفتار امامان در طول ۲۵۰ سال مکمل یکدیگر است که گویی یک شخص می‌خواهد یک مسیر را بپیماید ولی بخاطر

شرایط، روشش تغییر می‌کند. پیام: انتخاب شیوه مبارزه - مبارزه برای ولایت ظاهری

۱۷- امامان، بخشی از اقدامات خود را در قالب **تَقِيَّة** انجام می‌دادند؛ تقیه یعنی مبارزه مخفی و آشکار نکردن ایمان در

شرایط اضطراری برای **حَفْظِ جان**. پیام: انتخاب شیوه مبارزه - مبارزه برای ولایت ظاهری

۱۸- امام صادق(ع): مایه‌ی زینت ما باشید نه مایه‌ی زشتی ما. (مؤلف: علی زنگنه ۰۹۱۲۱۵۰۶۷۲۰ کپی ممنوع! لطفاً نام مؤلف حذف نشود.)

پیام: شیعه با عمل صالح جایگاه شیعیان را بالا می‌برد و پیرو حقیقی است.

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس نهم: عصر غیبت

نکته ۱- امام زمان (عج) در سپیده دم جمعه نیمه شعبان سال ۲۵۵ هـ ق در سامرا متولد شد و تا سال ۲۶۰ در کنار پدر بود.
۲- امام زمان دو غیبت دارد:

- ۱) غیبت صغری: از سال ۲۶۰ شروع شد و ۶۹ سال ادامه یافت؛ در این مدت امام، زندگی مخفی داشت و چهار نفر از محل زندگی ایشان خبر داشتند؛ به این ۴ نفر نواب اربعه (= نواب خاص) می گویند.
- ۲) غیبت کبری: از سال ۳۲۹ شروع شد و همچنان ادامه دارد و نائب خاص ندارد، بلکه فقها نایب عام ایشان هستند.
- ۳- علت غیبت چیست؟ قدرناشناسی مردم و در خطر بودن جان ایشان، ۱۱ امام قبلی شهید شده اند؛ عامل اصلی شهادت ۱۱ امام حاکمان بنی امیه و بنی عباس بودند ولی بیشتر مردم هم تسلیم آنان شدند و وظیفه امر به معروف را انجام ندادند.
- ۴- پیامبر (ص) خود و امام علی (ع) را پدران امت معرفی می کند. پیام: دلسوزی در هدایت و علت غیبت، قدرناشناسی مردم است.
- ۵- حاکمان بنی عباس امام دهم (امام هادی) و امام ۱۱ (امام حسن عسکری) را در محله نظامی (عسکر) در محاصره کامل داشتند تا به محض تولد امام زمان (عج)؛ او را بکشند؛ زیرا از خبر ظهور ایشان و قصدشان برای تشکیل حکومت عادلانه مطلع بودند.
- ۶- غیبت آن قدر ادامه می یابد تا نه تنها مسلمانان بلکه جامعه انسانی شایستگی درک ظهور آخرین حجت را پیدا کند.
- ۷- علت غیبت به نظر امام علی (ع): زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی ماند؛ اما به علت ستمگری انسانها و زیاده روی شان در گناه، خدا مردم را از وجود حجت در میان آنها بی بهره می سازد.

۸- آیه: ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ، حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

خداوند نعمتی را که به قومی ارزانی کرده تغییر نمی دهد مگر اینکه خودشان تغییر کنند و خدا شنوای داناست.

- پیام: تغییر مردم، علت غیبت است. (تغییر مردم یک سنت الهی است و قوانین خاص خود را دارد؛ کامل شدن نعمت هدایت با وجود امامان)
- ۹- امام زمان (عج) غایب است، یعنی ظاهر و آشکار نیست ولی در جامعه حضور دارد؛ مانند خورشید پشت ابر. (ولایت معنوی)
 - ۱۰- ولایت معنوی مانند: حل مشکلات علماء، امداد غیبی، کمک به در راه ماندگان از طریق تصرف در عالم طبیعت به اذن خدا.
 - ۱۱- نامه امام (عج) به شیخ مفید: ما از اخبار شما آگاهیم، چیزی بر ما مخفی نیست... (ولایت معنوی، سرپرستی حقیقی، حضور بین مردم)
 - ۱۲- آیه: در زبور نوشتیم بعد از ذکر (= تورات) زمین را بندگان شایسته من به ارث می برند.

و لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ. پیام: آینده تاریخ، ظهور امام زمان؛ حاکم شدن بندگان شایسته

۱۳- آیه: می‌خواهیم بر مستضعفین در زمین منت بگذاریم و آنان را پیشوای مردم و وارث زمین قرار دهیم.

و نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ. پیام: ظهور امام و حاکم شدن مستضعفان

۱۴- آیه: وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ: لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَيُمَكِّنَنَّ دِينَهُمُ الَّذِي

ارْتَضَى لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونِي لَا تَشْرِكُونَ بِي شَيْئًا. = خدا وعده داده به کسانی که ایمان آوردند

و عمل صالح کردند (مؤمنان صالح) که آنها را جانشین سازد، (همانند قبلی‌ها) و دینشان را مستقر سازد، (دین حق) و

ترسشان را به ایمنی تبدیل کند، تا بدون هیچ شرکی مرا پرستند. پیام: آینده تاریخ بعد از ظهور.

۱۵- پیامبران الهی همگی معتقدند در آینده تاریخ حق بر باطل پیروز می‌شود و یک ولی الهی می‌آید که حکومتش عادلانه است.

۱۶- حتی با وجود دگرگونی و تحریف شدن برخی ادیان همه آنها در اصل الهی بودن پایان تاریخ، اتفاق نظر دارند.

۱۷- ما مسلمانان معتقدیم منجی انسان‌ها، جهان را به نهایت عدل می‌رساند؛ او امام مهدی(ع) است و از نسل پیامبر می‌باشد.

۱۸- در کتب اهل سنت آمده: امام مهدی(ع) از نسل پیامبر(ص) و فاطمه است؛ اما هنوز به دنیا نیامده است.

۱۹- ما شیعیان معتقدیم امام دوازدهم ما: فرزند امام حسن عسکری(ع) است و حکومت جهانی عادلانه تشکیل می‌دهد.

۲۰- مشخص بودن پدر و مادر امام زمان(عج) باعث می‌شود ماجراجویان فریبکار که خود را مهدی معرفی می‌کنند، شناخته شوند.

۲۱- اعتقاد به زنده بودن امام زمان و حضور داشتن ایشان در جامعه، دو فایده دارد:

اول: پیروان امام از یک سو او را حاضر و ناظر می‌دانند و از سوی دیگر می‌توانند خواسته‌های خود را با او در میان میان بگذارند.

دوم: جامعه به صورت‌های گوناگون از هدایت‌ها و ولایت معنوی ایشان برخوردار می‌شود.

۲۲- مسئولیت‌های منتظران:

(۱) تقویت معرفت و محبت (۲) پیروی از امام (۳) ایجاد آمادگی در خود و جامعه (۴) دعا برای ظهور

۲۳- پیامبر(ص): هرکس دوست دارد خدا را در حال ایمان کامل و مسلمانی ملاقات کند باید ولایت و محبت امام را بپذیرد.

۲۴- پیامبر(ص): مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَعْرِفِ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً = هرکس بمیرد و امام زمان خود را نشناسد،

به مرگ جاهلی مرده است. پیام نکته ۲۳ و ۲۴: تقویت معرفت و محبت (شناختن امام زمان علت جاهل مُردن است).

۲۵- پیامبر(ص): خوشا به حال کسی به حضور قائم برسد در حالی که پیش از قیام او نیز پیرو او باشد. پیام: پیروی از امام

۲۶- منتظر، عصر غیبت را عصر آماده باش می‌داند. پیام نکته ۲۶ تا ۳۱: آماده کردن خود و جامعه، مسئولیت (۳)

- ۲۷- علی(ع): امام با این شرط با یارانش بیعت می کند که: در امانت خیانت نکنند، پاکدامن باشند، اهل دشنام نباشند، به یتیمان ستم نکنند، به خانه‌های هجوم نبرند، بر مرکب گران سوار نشوند... شراب ننوشند و در راه خدا به شایستگی جهاد کنند.
- ۲۸- چه کسانی این ویژگی‌های یاران امام را دارند؟ کسانی که قبل از ظهور در صحنه نبرد دائمی حق و باطل حضوری فعال داشته‌اند و در مقابل شیاطین درون و برون ایستاده‌اند؛ اما کسانی که فقط با گریه و دعا سر کنند، در صحنه نبرد و در روز ظهور به علت عدم آمادگی، مانند قوم موسی به امام می‌گویند: تو و پروردگارت بروید بجنگید ما اینجا می‌نشینیم. (۳)
- ۲۹- برخی جامعه شناسان گفته‌اند: پویایی شیعه در طول تاریخ وابسته به دو عامل بوده است:

(۱) گذشته سرخ (عاشورا) (۲) آینده سبز (ظهور امام زمان)

- ۳۰- یاران امام مهدی (عج) ۳۱۳ نفر اند. (به تعداد یاران پیامبر در جنگ بدر)
- ۳۱- بیشتر یاران امام جوان‌اند و امام باقر(ع) فرموده‌اند: تعدادی از آنها زن هستند. پیام ۲۶ تا ۳۱: آماده کردن خود و جامعه (۳)
- ۳۲- برترین اعمال و محبوب‌ترین کارها انتظار فرج امام زمان است و لازمه این انتظار دعا است.
- ۳۳- با تشکیل حکومت امام زمان همه اهداف انبیاء محقق می‌شود؛ یعنی:

(۱) عدالت گستری (۲) آبادانی (۳) شکوفایی عقل و علم (۴) امنیت کامل (۵) فراهم شدن زمینه رشد و کمال

- ۳۴- پیامبر(ص): با ظهور مهدی خدا زمین را از قسط و عدل پر می‌کند، بعد از اینکه از ظلم و جور پر شده بود. پیام: عدالت
- ۳۵- امام باقر(ع): آن چنان مساوات برقرار می‌شود که نیازمندی پیدا نمی‌کنیم تا به او زکات بدهیم. پیام: عدالت گستری
- ۳۶- سرزمین‌های بین عراق و شام که اکنون کویری است، سرسبز و خرم می‌شود. پیام: آبادانی
- ۳۷- با لطف و توجه ویژه امام، عقل‌های آدمیان کامل می‌شود. پیام: شکوفایی عقل و علم
- ۳۸- یک نفر به راحتی از شرق عالم به غرب عالم سفر می‌کند و کسی مزاحم او نمی‌شود. پیام: امنیت کامل
- ۳۹- مهم‌ترین هدف انبیاء که محقق می‌شود: فراهم شدن زمینه رشد و تکامل همه است؛ انسان‌ها بهتر خدا را بندگی

می‌کنند و فرزندان صالح و خیرخواه تقدیم جامعه می‌کنند و انسان‌ها بهتر و آسان‌تر به هدف خلقت می‌رسند. (۵)

- ۴۰- شعر: عمری است که از حضور او جا مانده‌ایم ... مائیم که در غیبت گبری مانده‌ایم پیام: نجوای مشتاق و منتظر امام زمان
- ۴۱- شعر: قطعه گم شده‌ای از پر پرواز کم است ... عرق شرم زمین است که سرباز کم است پیام: عدم آمادگی خود و جامعه

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس دهم: مرجعیت و ولایت فقیه

۱- آیه نَفَر: و ما كان المؤمنون لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ و لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ = نمی شود مؤمنان همگی برای آموزش دین اعزام شوند، چرا از هر گروهی جمعی اعزام نشوند تا دانش دین را به طور عمیق بیاموزند تا وقتی برگشتند، قوم خود را هشدار دهند تا آنها از کیفر بترسند.

پیام: تقلید کردن از مرجع تقلید

۲- در عصر غیبت مرجعیت دینی در شکل مرجعیت فقیه ادامه می یابد؛ اگر ادامه نیابد مردم با وظایف خود آشنا نمی شوند.

۳- در عصر غیبت، ولایت ظاهری بصورت ولایت فقیه استمرار پیدا می کند؛ اگر ادامه نیابد و حکومت اسلامی تشکیل نشود نمی توان احکام اجتماعی اسلام که نیازمند مدیریت و پشتوانه حکومتی است، را در جامعه اجرا کرد.

۴- راهکار پیامبر و امامان برای عصر غیبت: دانشمندی را تربیت می کردند و به شهرهای مختلف می فرستادند تا احکام را آموزش دهند و پرسش مردم را بر اساس قرآن و روایات پاسخ دهند، این روش برگرفته از قرآن است. (آیه نَفَر)

۵- پیامبر(ص): حال کسی که از امام خود دور افتاده، سخت تر از حال یتیمی است که پدر خود را از دست داده، زیرا:

نظر امام خود را نمی داند؛ اگر یکی از پیروان ما که به علم و دانش ما آشناست، او و دیگران را راهنمایی کند؛ در این

صورت او در بهشت با ما خواهد بود. پیام: تقلید، ارتباط با آیه نَفَر، نکته ۱ و ۵ و ۶ با هم ارتباط دارند. (بهشتی شدن مرجع تقلید)

۶- امام زمان(عج) به اسحاق بن یعقوب: در مورد رویدادهای جدید زمان (حوادث واقعه) به راویان حدیث ما مراجعه کنید

زیرا آنها حجت من بر شمایند و من حجت خدا بر آنها هستم. پیام: تقلید از مرجعیت علمی و حکومت و ولایت ظاهری

« و أما الحوادث الواقعة فارجعوا فيها الى زواة حديثنا فإنهم حجتى عليكم و أنا حجة الله عليهم » مربوط به بحث: زمان شناسی

۷- راههای شناخت مرجع تقلید: (۱) از دو نفر عادل بپرسیم. (۲) یکی از فقیهان در میان اهل علم بسیار مشهور باشد.

۸- شرایط مرجع تقلید: (۱) باتقوا (۲) عادل (۳) زمان شناس (احکام را طبق نیاز روز) (۴) أعلم (= عالم تر از علمای دیگر)

۹- شرایط ولی فقیه (رهبر): (۱) باتقوا (۲) عادل (۳) زمان شناس (۴) مدیر و مدبّر (شرایط پیچیده) (۵) شجاعت و قدرت روحی

۱۰- مشروعیت رهبر: یعنی ۵ شرط بالا؛ مقبولیت رهبر: یعنی بصورت مستقیم یا غیر مستقیم توسط مردم انتخاب شود.

۱۱- انتخاب مستقیم مانند: انتخاب امام خمینی در راهپیمایی های سراسری.

۱۲- انتخاب غیر مستقیم در قانون اساسی آمده یعنی: مردم ابتدا نمایندگان خبرگان را انتخاب می کنند، سپس مجلس

خبرگان، رهبر را انتخاب می کند. مانند: انتخاب آیت ا... خامنه ای توسط مجلس خبرگان بعد از رحلت امام.

۱۳- وظایف رهبر: (۱) تلاش برای اجرای احکام

(۲) حفظ استقلال

(۳) تصمیم‌گیری بر اساس مشورت

(۴) ساده زیستی

(آماس: اجرای احکام، مشورت، استقلال، ساده زیستی)

۱۴- رهبر با دعوت مردم به استقامت و بستن راه‌های سلطه بیگانگان تلاش می‌کند عزت و استقلال کشور از بین نرود. (۲)

۱۵- مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس و شوراها و حوزه‌های علمیه به رهبر مشورت می‌دهند. (۳ مشورت)

۱۶- امروزه داشتن خانه گران‌قیمت و ده‌ها اتومبیل شیک برای رئیس جمهورها امری عادی است. (۴ ساده زیستی، وظیفه رهبر)

۱۷- مسئولیت‌های مردم نسبت به رهبر: (۱) وحدت و همبستگی

(۲) استقامت و پایداری

(۳) افزایش آگاهی سیاسی

(۴) مشارکت در نظارت همگانی (آسانتر شدن انجام وظایف رهبر با مشارکت مردم)

(۵) اولویت دادن به اهداف اجتماعی

۱۸- ما باید بیشترین ضربه را به مستکبران و نقشه‌های تفرقه افکنانه آنها بزنیم و خودمان کمترین آسیب را ببینیم. (۳)

۱۹- همه افراد مانند سوارشدگان در یک کشتی‌اند پس باید امر به معروف و نهی از منکر کنیم. (۴، نظارت همگانی، وظیفه مردم)

۲۰- خرید کالای ایرانی سبب می‌شود کارخانه‌های داخلی به تولید ادامه دهند و مانع بیکاری صدها هزار کارگر شوند. (۵)

۲۱- وظیفه کارگزاران (یعنی مدیران و مسئولان و قوه مقننه و قضائیه و مجریه):

نامه امام علی (ع) به مالک اشتر: (جمله بعد از زیرا علت است.) (هر ۵ مورد وظیفه کارگزاران است.)

(۱) با مردم مهربان باش زیرا آنها دو دسته‌اند: یا برادر دینی تو آند و یا در آفرینش مانند تو انسان آند.(۲) در فکر رضایت عموم باش زیرا خشم عمومی رضایت خواص را از بین می‌برد و رضایت عموم هم خشم خواص را.(۳) عیب‌جوها را از خود دور کن زیرا مردم عیب‌هایی دارند که مدیر جامعه باید بیش از دیگران آنها را پنهان کند.

(۴) عده‌ای را انتخاب کن تا درباره طبقات محروم تحقیق کنند زیرا این گروه بیش از دیگران به عدالت نیازمندند.

(۵) اگر با دشمن پیمان بستنی، از پیمان شکنی دشمن غافل نباش زیرا دشمن گاهی از این راه تو را غافل گیر می‌کند.

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس یازدهم: عزت نفس

نکته ۱- عزت از ارکان فضایل اخلاقی و مانع بسیاری از زشتی‌هاست و قرآن بیش از ۹۵ بار خدا را بدان توصیف کرده است.
۲- عزت به معنی نفوذ ناپذیری و تسلیم نشدن است.

۳- ذلت در مقابل عزت قرار دارد و به معنای نفوذپذیری و تسلیم بودن است.

۴- انسان عزیز در برابر ظالمان و هوای نفس می‌ایستد و زیر بار عملی که روحش را آزرده کند، نمی‌رود.

۵- انسان ذلیل در برابر زورگویان تن به خواری می‌دهد و تسلیم هوای نفس می‌شود، هرچند روحش به گناه آلوده شود.

۶- آیه: مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا = هرکس عزت می‌خواهد بداند هرچه عزت هست، از آن خداست.

پیام: سرچشمه عزت خداست، راه دستیابی به عزت، نزدیک شدن به خداست؛ تلاش برای بندگی خدا و نزدیک شدن به او

۷- آیه: الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ = کسانی که نیکوکاری پیشه کنند، پاداشی نیک و

فزون‌تر دارند و بر چهره‌شان غبار خواری و ذلت نمی‌نشیند: «الَّذِينَ أَحْسَنُوا ← لَا يَرْهَقُ... ذِلَّةٌ» (علت ← معلول)

پیام: داشتن عزت، انسان عزیز، راه دستیابی به عزت، انجام کار نیک است. (پیام: الحسنى و زیادة: سنت سبقت رحمت)

۸- آیه: وَالَّذِينَ كَسَبُوا سَيِّئَاتٍ حَزَاءً سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَرَهَّقُهَا ذِلَّةٌ = آنان که بدی پیشه کردند، جزای بد به اندازه عمل خود

می‌بینند و بر چهره آنان غبار ذلت می‌نشیند: «الَّذِينَ كَسَبُوا سَيِّئَاتٍ ← تَرَهَّقُهَا ذِلَّةٌ» (علت ← معلول)

پیام: نداشتن عزت، انسان ذلیل، راه رسیدن به عزت، انجام ندادن کار بد است. (پیام: حَزَاءً سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا: سنت سبقت رحمت)

۹- راه‌های تقویت عزت: (۱) شناختن ارزش خود (برترین مخلوق، بهشت)

(۲) توجه به عظمت خدا و تلاش برای بندگی او

۱۰- آیه: ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم و بر بسیاری از مخلوقات برتری دادیم.

۱۱- خدا خطاب به انسان: ای فرزند آدم مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم.

پیام نکته ۱۰ و ۱۱: شناختن ارزش خود، تقویت عزت (جایگاه ویژه انسان در نظام خلقت)

۱۲- علی(ع): همانا برای جان‌های شما بهایی جز بهشت نیست؛ پس خود را جز به بهشت نفروشید:

إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا

پیام: شناختن ارزش خود، تقویت عزت

- ۱۳- علی(ع) در وصف انسان‌هایی که عزت را بندگی خدا یافته‌اند: خالق جهان در نظر آنان بزرگ است از این جهت غیر خدا در نظرشان کوچک است. پیام: توجه به عظمت خدا، راه تقویت عزت
- ۱۴- شناخت عظمت خدا و آیه آن (العزّة جمیعاً) علت است، تلاش برای بندگی خدا معلول و نتیجه این شناخت است.
- ۱۵- علی(ع): بنده کسی مثل خودت نباش، در حالی که خدا تو را آزاد آفریده است. پیام: توجه به عظمت خدا، راه تقویت عزت
- ۱۶- پیشوایان ما با تکیه بر بندگی خدا در سخت‌ترین شرایط عزتمندانه زندگی کردند و هیچ‌گاه تن به خواری ندادند:
- (۱) پیامبر در محاصره اقتصادی: اگر خورشید را دست راستم و ماه را دست چپم بگذارید؛ از راه حق دست بر نمی‌دارم.
- (۲) امام حسین(ع) در برابر یزید؛ مرگ با عزت را برگزید. (مرگ با عزت از زندگی با ذلت بهتر است.)
- (۳) حضرت زینب(س) در برابر عبیدالله بن زیاد، حاکم کوفه با قدرت فرمود: در حادثه کربلا جز زیبایی ندیدم.
- ۱۷- پیامبر در شرایط سخت محاصره اقتصادی جز یاران اندک و ابوطالب و خدیجه کسی را نداشت ولی عزت خود را حفظ کرد.
- ۱۸- پاسخ مثبت به تمایلات پست، عزت را ضعیف می‌کند؛ ایستادگی در برابر تمایلات پست یعنی به خواسته‌های درونی پاسخ منفی بدهیم و نوجوانی و جوانی بهترین زمان برای پاسخ منفی دادن به آنهاست؛ پیامبر(ص): جوانان به آسمان نزدیک‌ترند زیرا گرایش به خوبی در آنها قوی‌تر است. ۱۹- ریشه عزت و ذلت در خود انسان است.
- ۲۰- خود عالی یعنی تمایلات عالی مثل: عدالت و احسان و ایثار و حیا ... که مربوط به روح الهی و معنوی انسان هستند و با آنها احساس موفقیت و کمال می‌کنیم.
- ۲۱- خود دانی یعنی تمایلات پست و بعد حیوانی مثل: ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ و زیورآلات که انسان به‌طور طبیعی به اینها علاقه دارد زیرا لازمه زندگی دنیا هستند. (مؤلف: علی زنگنه ۰۹۱۲۱۵۰۶۷۲۰ کپی ممنوع! لطفاً نام مؤلف حذف نشود.)
- ۲۲- تمایلات بعد حیوانی در ذات خود بد نیستند اما نسبت به بعد معنوی پایین‌ترند؛ اگر اینها را اصل و اساس زندگی قرار دهیم و از تمایلات عالی غافل شویم بد می‌شوند، حد و مرز توجه به اینها را خدا با احکام مشخص کرده است.
- ۲۳- نفس لوامه یعنی سرزنشگر و ملامت کننده = دعوت کننده به عقل و وجدان؛ پاسخ به تمایلات دانی در حد نیاز .
- ۲۴- نفس اماره: بسیار آمرکننده به بدی = هوای نفس؛ سرگرم شدن به بعد حیوانی و غفلت از تمایلات عالی و برتر.
- ۲۵- فقیری که عزت نفس دارد، گدایی نمی‌کند؛ فقیر ابتدا خود را کوچک می‌کند. جوان با عزت در برابر شهوت نمی‌شکند.
- ۲۶- انسان عزیز در برابر ظالمان، شکست ناپذیر است و در برابر مردم، متواضع و فروتن است.

کپی شرعاً و قانوناً حرام و ممنوع است و مدیون هستید. زنگنه

درس دوازدهم: پیوند مقدس

نکته ۱- پیامبر(ص): محبوبترین بنا نزد خدا ازدواج است. (محبوبه ازدواج کرده!)

۲- مقدسترین نهاد و بنای اجتماعی نزد خدا خانواده است.

۳- اهداف ازدواج: (۱) پاسخ به نیاز جنسی

(۲) انس با همسر ← خَلَقَ أَزْوَاجاً لِّتَسْكِنُوا ... مَوَدَّةً ... يَتَفَكَّرُونَ

(۳) رشد و پرورش فرزندان ← جَعَلَ مِنَ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً

(۴) رشد اخلاقی (مهمترین هدف تشکیل خانواده)

۴- آیه: وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجاً لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ

يَتَفَكَّرُونَ = از نشانه‌های او آن است که همسرانی از نوع خودتان برای شما آفرید تا با آنها آرامش یابید و بین شما دوستی

و مهربانی قرار داد، قطعاً در این نشانه‌هایی است برای کسانی که تفکر می‌کنند. پیام: انس با همسر(۲)، علت خلق همسر = آرامش

۵- وَ اللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجاً وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَ

بِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ = خدا برای شما همسرانی از نوع خودتان قرار داد و از همسرانتان برای شما فرزندان و نوادگان

قرار داد و از پاکیزه‌ها به شما روزی داد، حال آیا آنان به باطل ایمان می‌آورند و به نعمت الهی کفر می‌ورزند؟ رشد فرزند(۳)

۶- طبق مقررات اسلامی: رضایت کامل دختر و پسر برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام گیرد، باطل است.

۷- امام علی(ع): حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ: علاقه شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند. پیام: لزوم مشورت درباره انتخاب همسر

۸- از نظر قرآن مهم‌ترین معیار همسر شایسته ایمان است؛ پاسخ به نیاز جنسی در قالبی غیر از ازدواج سبب پزمرده شدن روح و روان می‌شود.

اگر شروع زندگی مشترک در عین آلوده نشدن به گناه و فحشا باشد راه رسیدن به بهشت برای خود و فرزندانمان را هموار کرده‌ایم.

۹- تحقیق درباره همسر آینده را نباید با معاشرت‌هایی که منشأ آن هوس‌های زودگذر است، اشتباه گرفت؛ این‌گونه

معاشرت‌ها نتیجه‌بخش نیست و آثار زیانباری دارد، به همین دلیل خداوند اجازه آن را نداده است. (علت و معلول)

۱۰- کلمات انس؛ انسان؛ بنی آدم؛ ناس؛ در قرآن هم برای زنان به کار رفته و هم مردان و اختصاص به جنس خاصی

ندارند و یکسانی منزلت زن و مرد را بیان می‌دارند.

۱۱- نقش مکمل: یعنی زن و مرد به صورت زوج آفریده شده‌اند و با اینکه از نظر خصوصیات انسانی با هم مشترک‌اند ولی تفاوت‌های جسمی دارند.

۱۲- این تفاوت‌ها آن‌ها را به هم نیازمند کرده است؛ ولی برتری هرکس نزد خدا به تقوا است. پیام: نقش مکمل

۱۳- توانمندی عاطفی زنان نسبت به مردان بالاتر است ولی قدرت جسمی مردان از زنان بیشتر است.

پیام ۱: نقش مکمل پیام ۲: زن و مرد از لحاظ جسمی تفاوت‌هایی دارند با اینکه از نظر انسانی منزلت‌شان یکسان است.

۱۴- با رسیدن به بلوغ مخاطب خدا قرار می‌گیرد: قرآن از پسران و دختران می‌خواهد قبل از ازدواج عفاف پیشه کنند تا خدا زندگی آنها را به بهترین صورت سامان بخشد.

۱۵- همچنین قرآن از آنها می‌خواهد: که به هیچ‌وجه در پی رابطه غیرشرعی چه پنهان، چه آشکار با جنس مخالف نباشند، که: زیان آن تا قیامت دامن‌گیر آنها می‌شود و در نسل‌های آنان تأثیر بد می‌گذارد. (علت ← معلول)

۱۶- ازدواج نیازمند دو بلوغ است: (۱) جنسی (۲) عقلی، (که مدتی بعد از بلوغ جنسی به وجود می‌آید).

۱۷- نشانه‌های بلوغ عقلی: توجه به داشتن شغل، فکر کردن به ویژگی‌های همسر، تنظیم خرج و هزینه، دوری از بی‌برنامه بودن

۱۸- معلول‌های ازدواج به موقع:

شادابی، سلامت جسمی و روحی، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی، کاهش فشار جنسی و سلامت اخلاقی جامعه.

۱۹- معلول‌های تأخیر در ازدواج: افزایش فشارهای روحی و روانی، روابط نامشروع و آسیب‌های اجتماعی.

۲۰- پیامبر(ص): کسی که ازدواج کند نصف دین خود را حفظ کرده است و در نصف دیگر از خدا پروا کنید. پیام: اهمیت ازدواج

۲۱- دو رکعت نماز متأهل بهتر از هفتاد رکعت نماز مجرد است. پیام: تشویق به ازدواج

۲۲- پیامبر(ص): برای دختران و پسران امکان ازدواج فراهم کنید تا: (علت ← معلول)

(۱) خدا اخلاقشان را نیکو کند.

(۲) رزق و روزی آنها را توسعه دهد.

(۳) عفاف و غیرت آنها را زیاد کند.

به صد و نمر شاید گفت حسب الحال شتافی

به پایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقی